

1. Tieners betrekken in publieke ruimteprojecten: Syntheseverslag van coachingsprojecten in Antwerpen, Balen, Bornem, Brugge en Wemmel

Hoe kan men tieners betrekken bij publieke ruimteprojecten? Hoe en binnen welke setting kan men ze het beste bereiken? Hoe kan men doorstroming naar het ruimtelijk beleid verzekeren? Hoe verhoudt tienerparticipatie zich tot kinder- en volwassenenparticipatie?

In het kader van haar Meerjarenplan 2007-2009 heeft Kind & Samenleving vijf projecten gecoacht en ervaringen opgedaan met tienerparticipatie in publieke ruimteprojecten. Deze ervaringen zijn gedocumenteerd in een overzichtsrappport, dat op onze website terug te vinden is. Hier volgen enkele conclusies.

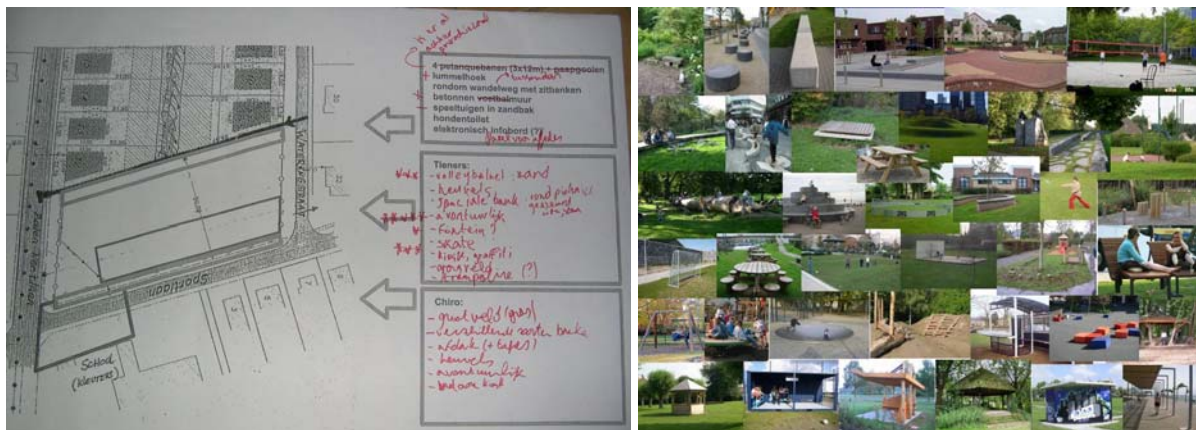
Tieners betrekken bij publieke ruimteprojecten blijkt geen voor de hand liggende opdracht. Toch is het een grote meerwaarde om het perspectief van tieners mee te nemen in het ontwerp en om tieners te betrekken bij de besluitvorming. Uit contacten met tieners, hoe beperkt ook, valt heel veel te leren over de manier waarop tieners een publieke ruimte gebruiken en wat hun noden en wensen zijn. Door tieners te confronteren met bewoners en beleidsmakers, kan een uitwisseling van perspectieven plaats vinden en kan er wederzijds begrip ontstaan. Tieners bereiken en een ontmoeting opzetten met buurtbewoners is niet evident, maar er zijn strategieën die een antwoord kunnen bieden op de gedetecteerde knelpunten:

> Vooreerst bleek uit de coachingsprojecten dat het **niet gemakkelijk is om een groot aantal tieners te bereiken**. Inzetten op **combinaties van settings en methodieken** moet ervoor zorgen dat er voldoende tieners worden betrokken. Dit kan via bestaande tienerorganisaties, maar ook door actief naar tieners toe te stappen (bijv. straatinterviews, via veldwerkers).

Het voordeel van **werken met tienerorganisaties** is dat men met eenzelfde groep gemakkelijker een langer traject kan doorlopen, bij voorkeur ook in interactie met andere bevolkingsgroepen. In dergelijke context ontstaan heel wat proces- en leereffecten.

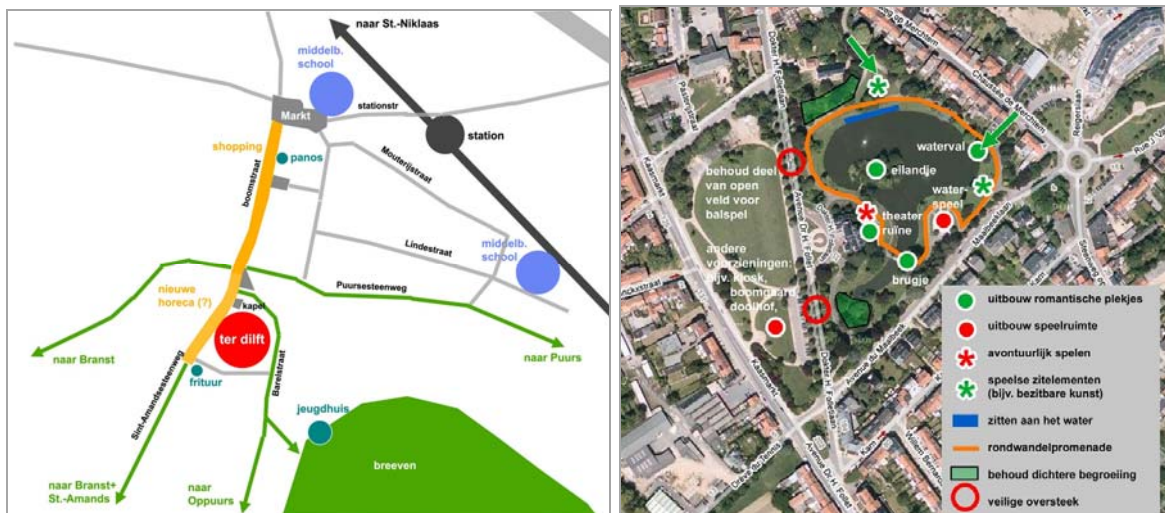
Het voordeel van een meer **algemene bevraging op sleutelmomenten (bijv. door veldinterviews met individuele tieners)** is dat men een ruimere groep tieners kan bereiken, die verschillende gebruiksdiskundigheden kunnen inbrengen. Soms is een algemene bevraging op het terrein ook de enige manier om tieners te bereiken.

In beide gevallen helpen visueel **materiaal, programmaschema's en andere hulpmiddelen** (zie figuren op volgende bladzijden) om tieners in gesprekken te motiveren en het gesprek op gang te houden.

Visueel materiaal helpt om de gesprekken te structureren en op gang te houden: 'programmaschema' (links) en referentiebeelden (rechts)

> Ten tweede is het aangewezen om vanuit een breder gebied te vertrekken en een **strakke en enge afbakening van het projectgebied te vermijden**. Tieners hebben een grote actieradius en men kan ze niet 'vastpinnen' op één plek. Vooral eer men gaat bevragen, weet men niet altijd of het vooropgestelde projectgebied voldoende relevant is voor tieners. Als die ruimte voor tieners weinig betekent en als er ook weinig potentie in zit, heeft het weinig zin om een intensief en langdurig participatietraject op te zetten. Dit betekent dat men voor de inspraak best niet vertrekt vanuit een specifiek terrein, maar eerder vanuit een wijk, stad(sdeel) of zelfs ruimere regio. De potentie voor tieners van een specifiek terrein zal pas duidelijk worden vanuit deze ruimere blik. Vooral eer men volop voor participatie gaat, is het dus goed om eerst het omringende **tienersweefsel** in kaart te brengen. Dit kan door een meer algemene bevraging en door observaties op het terrein. Eenmaal de belangrijke plekken in dit tienersweefsel zijn gedetecteerd, kan men er een meer omvattend en diepgaand tienerparticipatie-project opzetten voor specifieke plekken. **Masterplannen op wijk- of stads(deel)niveau zijn geschikte ruimtelijke instrumenten om tienerparticipatie-projecten rond te ontwikkelen.**

Het bestaande 'tienersweefsel' in en rond de sites in kaart gebracht: CC Ter Diift in Bornem (links) en het Gemeentepark te Wemmel (rechts)

> De **tienersparticipatie gebeurt bij voorkeur geïntegreerd in een breder participatieproces**, waarin verschillende bevolkingsgroepen aan bod komen. Het is aangewezen om de ontmoeting met andere groepen (kinderen, volwassenen) niet uit de weg te gaan. Maar indien er concurrerende belangen zijn, **dient men voldoende voorbereid en gewapend te zijn om een rechtstreekse confrontatie in goede banen te leiden**. In dat geval zijn onder meer vereist:

- (1) een beslagener moderator en compromiszoeker
- (2) goede ontwerpers die eventueel bereid zijn om meerdere scenario's te onderzoeken en voor te leggen
- (3) een minimale openheid en bereidheid van elk van de partijen om vanuit ander perspectieven naar een ruimte te kijken,
- (4) 'stemversterkers' en belangenbehartigers voor tieners
- (5) neutrale bemiddelaars die achter de schermen contacten leggen en compromissen faciliteren.

- > **In rechtstreekse confrontatie tussen volwassenen en tieners zijn beslist ook 'stemversterkers', 'woordvoerders' of 'belangenbehartigers' nodig om de tieners bij te staan.** Anders bestaat het gevaar dat tieners geïntimideerd zijn en niet uit hun schulp komen. Begeleiders van een tienerwerking, straathoek- of preventiewerkers, jeugdconsulenten, veldinterviewers of andere belangenbehartigers die een band hebben met tieners, kunnen hier een rol in opnemen. In een aantal gevallen kan ook een mondige 'woordvoerder' van de tieners zelf deze rol vervullen.

Foto's van het coachingsproject in Brugge: Tieners denken na over de herinrichting van het Gandhiplein en interviewen volwassen bewoners

- > Een **langdurig participatieproces doormaken** met tieners is niet evident. Niettemin is het mogelijk om met bestaande georganiseerde groepen (een tienerwerking, een jeugdbeweging, een groep skaters, enz.) zo'n proces op te bouwen. Voor niet-georganiseerde tieners zal de klemtoon wellicht op éénmalige bevragingen liggen. Die kunnen echter op meerdere sleutelmomenten in het proces georganiseerd worden.
- > Om de besluitvorming te kunnen beïnvloeden zijn er **'belangenbehartigers' en 'promotoren' van de tienerparticipatie nodig, die een voet hebben binnen het ruimtelijke beleid.** Inrichtingsprojecten voor publieke ruimteprojecten zijn processen van lange adem en kunnen grillige wendingen nemen. Alertheid is geboden. Er is zeker ook één 'trekker van de tienerparticipatie' nodig die het ruimtelijk project goed opvolgt, die in elke fase waakt over de belangen van tieners en die zo nodig het netwerk van sympathisanten of promotoren van de tienerparticipatie bijeenroept voor verdere acties. Een 'stuurgroep' voor het tienerparticipatie-project (een '**participatieteam**') is daarvoor een goed instrument. Het opvolgen van een ruimtelijk project verloopt gemakkelijker indien er een transparante projectstructuur is voor het aansturing van het ruimtelijke project.
- > Tienerparticipatie heeft meer kans op slagen indien ze integraal deel uitmaakt van het ruimtelijke project en indien er een groepje mensen is die oprecht geïnteresseerd zijn in het perspectief van tieners. **Participatiebereidheid van sleutelfiguren en beleidsmakers** is een absolute randvoorwaarde voor een geslaagd inspraaktraject.

Meer lezen?

Download het rapport op www.k-s.be/publicaties

Wouter Vanderstede: wvanderstede@k-s.be